

Vinko Vodopivec

RAZUMEVANJE ETRUŠČANSKEGA NAPISA NA VRČU

Ključne besede:

Etruščani, Slovenci, Veneti, verovanje, jezikoslovje

Key words:

Etruscan, Slovenes, Veneti, believing, linguistic

Abstract

DECIPHERING OF ETRUSCAN INSCRIPTION ON THE JUG

Etruscan inscription on the ceramics jug found in the tomb not far from Siena, speak to us about their beliefs in the afterlife, as the inscription testifies for the food, which are placed in the tomb with dead, that can he survive the first days of the afterlife.

Uvod

Glinasti vrč z enovrstičnim napisom iz 3. stoletja pr. Kr. so našli leta 1728 v etruščanski grobnici nedaleč od Siene. Vrč lahko predstavlja posodo za jed, lahko pa predstavlja tudi žaro za pepel pokojnika. Imamo dve podobni in eno imensko razumevanje. Vrč z napisom je prikazan na spodnji sliki [1].

Horak [1]

Napis prečrkuje LÁČNĚMI, kar je pravilno, saj so črke dobro vidne.

Prečrkovani napis LÁČNĚMI bere uáčnemi ter prevede:

Lačníme. Lačnemu. To the hungry.

Kollar [2]

Napis prečrkuje L. acnesi in prevede

Lacnesi, s pomenom darovanja gospodu Lacnezi.

Komentar

Kollar upošteva prečrkovanje jezikoslovcev, ki je napačno, saj so črke lepo vidne in ni nobenega znaka, ki bi ločeval prvo črko. Upošteva tudi njihovo razumevanje s poljubnimi imeni, ki pa ne daje smiselne vsebine napisa.

Žunkovič [3]

Poudari, da vrč ni namenjen le pepelu umrlega, ampak lahko služi tudi za shranjevanje različnih jedi in jestvin. Napis pravilno prevede:

Lačnemu. Hladovemu. To the hungry.

Vodopivec [4]

Opozori, da je keramični vrč najverjetneje namenjen za vsakdanjo uporabo, saj napis ni nujno vezan na pokojno osebo. Če pa je grobni napis, je namenjen za hrano pokojnemu, saj vsebina napisa to nedvomno potrjuje. Torej ne gre za žaro, ampak za posodo za hrano, najsi bo za vsakdanjo rabo ali za pokojnika.

Napis se bere v levo tako kot starejši venetski napis. Napis prevede:

Lačnemu. To the hungry.

Komentar

Smiselna podobnost s Ptujsko oljenko iz 2. stoletja po Kr., kjer je na spodnji strani napisana in narisana hrana za pokojno ženo, je očitna [5].

Zaključek

Napis na etruščanskem keramičnem vrču je dobro ohranjen in v slovenščini takoj razumljiv, kar potrjujejo tudi tri skoraj enaka razumevanja. Namenjen je za shranjevanje hrane, najsi bo za vsakdanjo rabo ali za hrano za pokojnika.

Literatura

1. A. Horak, *89 Lačnime*, O Slovanech úplne jinak, co nebylo o Slovanech dosud zmámo, Lipa, Vizovice **1991**, 233-234.
2. J. Kollar, *Staroitalija slavjanska, Objevy a dukazy živlu Slavskih, Mesapia*, Cisarske kralovske dvorske a statni tiskarne, Viden **1853**, 310.
3. M. Žunkovič, *Slavische-Runem Denkmälen*, Bibliothek »Staroslovan«, Heinrich Slovák, Kremsier **1915**, 101.
4. V. Vodopivec, *Katalog venetskih napisov in prevodov*, Jezikovni temelji starejše slovenske etnogeneze, Jutro, Ljubljana **2010**, 80-175.
5. V. Vodopivec, *Napisi na ptujskih oljenkah*, Zbornik sedme mednarodne konference Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana **2010**, 141-147.

Povzetek

Napis na etruščanskem vrču najdenem v grobnici nedaleč od Siene nam spregovori o njihoven verovanju v posmrtno življenje, saj napis priča o hrani, ki so jo dali v grobnico ob pokopu umrlega, da je lahko preživel prve dni posmrtnega življenja.

Vinko Vodopivec

NAPIS CAERE

Ključne besede:

Etruščani, Slovenci, Veneti, verovanje, jezikoslovje

Key words:

Etruscan, Slovenes, Veneti, believing, linguistic

Abstract

INSCRIPTION CAERE

Etruscan inscription from Caere, which Massimo Palottino states in the book *Testimonia lingua Etrusca*, is well preserved and understood in the Slovene language, what confirm the understanding of Berlot and author although are partly different.

Uvod

Berlot navaja tudi etruščanski napis v knjigi *Testimonia lingua Etrusca* stran 27, kjer ga Massimo Pallotino prečrkuje:

mini cequma mi maquma ramlišiaiqipurenaie qeeraišieepana mine qunaštavhelequ [1]

2 8 8 69

Komentar

Pallotino prečrkuje znak \diamond kot q namesto t, znak \diamond pa tudi kot q, čeprav je znak drugačen in pomeni črko o. Napačno prečrkovanih črk je $8 / 69 = 11,59 \%$, brez preglasov pa le $6 / 69 = 8,70 \%$, kar še ustreza pogoju manj kot 10 % napak.

Stvarno prečrkovanje napisa [1]:

A M I M A M V \diamond P I M I M
 I O I A I M I J M A P A M V \diamond
 P I M I A P P P \diamond P I A Y P P V 1
 A X M A Y V \diamond P M I M A Y A 1 P
 V P P J P P 1

Berlot

mi nis e ou mami ma oum a pamliši a ioi durenaiēoe e raišie edan aši ne ounaš tad belesu
Mi niz je ou mami moj um a spomin na te slab je rajši eden vsak ne posveti tedaj Velesu.
 Meni nizko je od mame moj um, a spomin na te je slab, rajši eden, vsak ne posveti tedaj
 Velesu.

2 9 20 69 12 33

Prepoznane besede 12 / 20 = 60,00 %

Prepoznane črke 33 / 69 = 47,83 %

Komentar

Berlot prečrkuje znak \diamond kot o, znak \mathfrak{P} kot p namesto r, znak $\mathfrak{1}$ kot d namesto p, znak \mathfrak{M} kot š namesto m in znak \mathfrak{P} kot s namesto b.

Pogojno napačno prečrkovanih črk je 9 / 69 = 13,04 %, brez preglasov pa le 7 / 69 = 10,14 %, kar je blizu mejnega pogoja 10 %.

Pri razumevanju pa pri obeh izidih močno prekoračuje mejni ravni, ki sta za črke 25 % in za besede 30 %. Tri besede ne slede prečrkovanju, ena beseda je očitno še sestavljena, uporabi pa tudi ime božanstva, kar je sicer možno.

Vodopivec

MIN ISE TU MAMI MATU MARAM LIŠIA IOI PURE NAI EOEE RAIŠI EE PA NAM
IN EOU NAŠ TA P **BELE BU**

Men iste tu mami, matu maram leži joj pare naj aja rajši eje pa nam en ejol naš ta pa beli bo.

Meni ista je tu mami, njo ljubim leži na parah joj, naj rajši aja, aja pa nam in ajal ta naš pa bel bo.

2 2 22 69 21 58

Prepoznane besede 21 / 22 = 95,45 %

Prepoznane črke 58 / 69 = 84,06 %

Komentar

Vodopivec je upošteval običajno in ustrezno prečrkovanje, pri koncu pa se pojavita črki, ki se jih lahko prečrkuje različno. Vprašljivo prečrkovanje je 2 / 69 = 2,90 %.

Pri razumevanju pa po obeh izidih več kot trikrat prekoračuje mejne ravni. Razumevanje je zato zelo zanesljivo in se v precejšni meri sklada tudi z Berlotovim prevodom.

Literatura

1. A. Berlot, *Eine Studie über die Sprachen der Rassen oder der Etrusker*, Burlett, Zurich 1966, 83-88.

Povzetek

Etruščanski napis iz Caere, ki ga v knjigi *Testimonia lingua Etrusca* navaja Massimo Palottino je dobro ohranjen in razumljiv v slovenskem jeziku, kar potrjujeta Berlotovo in avtorjevo razumevanje, čeprav sta delno različna.